

Miljøverndepartementet
Pb 8013 Dep

0033 OSLO

Enova SF
Abels gate 5
NO-7030
Trondheim

www.enova.no
tel 73 19 04 30
fax 73 19 04 31
post@enova.no

org.nr.
983609155
bank 4200 20
86187

Dato:
27.02.2007

Vår ref:
06/783-2/ERA

Deres ref:

Arkivkode:
N1-494, N2-

Høringsuttalelse til NOU 2006:18 Et klimavennlig Norge

Vi viser til brev av 27. november 2006 der det inviteres til å avgi høringsuttalelse til Lavutslippsutvalgets innstilling i NOU 2006:18 "Et klimavennlig Norge".

Lavutslippsutvalget anbefaler at det gjennomføres en tiltakspakke med ulike tiltak. Utvalget konkluderer med at dette er nødvendig, gjørbart og ikke umulig dyrt. Tiltakene er viktige og gode både for å redusere norske klimautslipp og for å nå mange av målene om en miljøvennlig omlegging av energibruken. Enovas innsats er sentral for at flere av disse tiltakene skal kunne gjennomføres og allerede i dag bidrar prosjekter i fornybar energi og energieffektivisering til å redusere utslipp innenfor mange av hovedområdene utvalget drøfter.

Utvalget har fått gjennomført en tiltaksanalyse med tilhørende utslippsreduksjonskostnader. Enova mener at det er viktig å følge opp denne analysen og få gjennomført ytterligere analyser av ulike tiltak med blant annet mer detaljerte kostnadsberegninger. Dette er viktig for å kunne vurdere i mer detalj hvilke tiltak Norge bør satse på og for å vurdere hva effekten av ulike tiltak vil være.

Utvalget lister opp femten tiltak innenfor ulike områder og med ulikt potensial. I følge utvalget vil tiltakene til sammen gi reduksjoner i norske klimautslipp på mellom 50 og 80 prosent innen 2050. Flere av tiltakene faller naturlig innenfor Enovas ansvarsområde. Dette gjelder tiltak rettet mot fornybar kraftproduksjon, fornybar varme, energieffektivisering og introduksjon av ny teknologi.

Det er viktig å understreke at både varme- og energieffektiviseringsprosjekter reduserer behovet for

utbygging av ny kraft. Som rapporten påpeker er det et stort potensial for energieffektivisering i Norge. Det vil være en hovedsatsing å arbeide for å utløse dette potensialet. Energibruksprosjekter har ofte lav kostnad men er ofte krevende å realisere. Energi av mange ulike grunner ikke er i fokus hos markedsaktørene. Det vil derfor være viktig med målrettede virkemidler rettet mot industri, byggnæring og husholdninger.

Tiltakene utvalget lister opp er innenfor alle energiområdene. Blant tiltakene rettet mot reduserte utslipp fra oppvarming er energieffektivisering i bygg og overgang til CO₂-nøytral oppvarming. Enova satser på bygging av lavenergiboliger og fleksible og fornybare oppvarmingsløsninger. Utvalget mener det så raskt som mulig må stilles krav om at nye boliger og bygg skal ha et netto årlig energiforbruk som er lavere enn 100 kWh/m². Blant annet har Enova støttet utviklingen av et konsept for passive energitiltak kalt Mesterhus Lavenergi. Det har allerede vist seg at salget av disse langt overstiger forventningene. Enova mener derfor at man kan oppnå markedsintroduksjon av lavenergiboliger uten å bare måtte ty til krav og reguleringer.

Utvalget påpeker at både stat og kommuner er avgjørende for å oppnå redusert energibruk i bygninger ved at aktørene kan gjennomføre energieffektiviseringstiltak i egne bygninger, både eksisterende bygg og nybygg. Utvalget sier videre at det derfor er viktig at offentlige aktører har kompetanse og gode rådgivere på området. Enova er enig i at dette bør være en prioritert satsing. Enova har siden oppstarten i 2002 opparbeidet seg en unik kompetanse på dette området, og har gjennom ulike kanaler og på ulike arenaer arbeidet for å sørge for at nye bygg som bygges bruker så lite energi som mulig, og at den energien som brukes er så miljøvennlig som mulig. Denne satsingen retter seg mot offentlige og private aktører både på nasjonalt og kommunalt nivå. Å sørge for gode energiløsninger ved rehabilitering av eksisterende bygningsmasse er også svært viktig, og noe Enova i stor grad satser på.

Lavutslippsutvalget har også satt opp gjennomføring av prosessforbedringer i kraftkrevende industri som ett av femten tiltak. Enova har fram til og med 2006 kontraktsfestet over 2,2 TWh i redusert energibruk fra industribedrifter, dette omfatter ikke bare prosessforbedringer, men alle typer av tiltak som fører til en bedre utnyttelse av energi. Det må legges vekt på en bred tilnærming til mulige tiltak når det gis energifaglige råd til industribedrifter, og erfaringen er at det er gevinster å hente på mange ulike områder.

Utvalget foreslår en langsiktig nasjonal innsats for klimainformasjon - Klimavettkampanjen. Dette er et positivt forslag og gjennom den erfaring som er etablert kan kommunikasjonsarbeid rettet mot husholdninger og profesjonelle aktører gjøres effektivt og målrettet.

Lavutslippsutvalget mener man må stimulere til CO₂-nøytral produksjon av kraft, først og fremst fra fornybare kilder. Spesielt nevner utvalget vind, småskala vannkraft, biomasse og sol, i tillegg til økt utnyttelse av omgivelsesvarme og avfallsvarme. Utvalget peker også på problemene ved et mulig effektunderskudd og at dette kan løses blant annet ved økt satsing på biobrensel. Enova har i løpet av de seks første årene siden oppstarten støttet produksjon av nesten 4,4TWh fornybar energi. 2,8 TWh av dette er varmeenergi, resten er for det meste vindkraft, men det er også prosjekter for mindre utviklede teknologier, blant annet tidevannskraft. Vi deler utvalgets vurdering av at energiomlegging i forhold til varme er et vesentlig tiltak for å bidra til et klimavennlig samfunn.

Et annet tiltak som lanseres er Lavutslippsutvalgets teknologipakke. Lavutslippsutvalget er opptatt av at det skal utvikles teknologi som gjør det lettere å nå klimamålene. Enova kan med sin satsing på ny teknologi være med å bidra også til dette. Utvalget understreker at man ønsker å satse på relativt kjent teknologi som har kommet lenger enn idestadiet. Dette er helt i tråd med Enovas satsing på å få fram demonstrasjonsprosjekter både innenfor ny fornybar teknologi og redusert energibruk. Enova har utviklet et godt samarbeid med Norges forskningsråd som skal sikre at gode teknologiske løsninger skal være sikret støtte fra idestadiet og fram til kommersielt tilgjengelig teknologi. Utvalget trekker fram ulike teknologier de ønsker det skal satses på. Enova vil peke på viktigheten av at det satses på utvikling av effektive løsninger for fornybar varme. Her tror vi kanskje utvalget kan peke på flere områder for teknologiutvikling innenfor større varmeløsninger, selv om pellets er viktig for forbrukermarkedet og små nærvarmeløsninger er det løsningene i fjernvarmeanlegg i tettstedene som vil være viktigst for det volumet av varme utvalget forventer, og her er det også behov for videre teknologi utvikling. I tillegg er det en risiko for at man tror at pellets er det riktige valget i alle sammenhenger, når man behøver flere alternativer som flis og damp for å sikre fleksibilitet og fornybarhet.

Det vil være behov for å se på helheten i tiltakspakken, og vurdere om virkemiddelaktører som Enova bør engasjere seg på nye områder for å sikre best mulig ressursinnsats. For eksempel bør satsing på produksjon av mer miljøvennlig drivstoff til bruk i transportsektoren ses i sammenheng med det arbeidet som allerede gjøres i forhold til biobrensel. Dette fordi det kan tenkes at tilgangen på råstoff, i hvert fall i en overgangsperiode før både etterspørsels- og tilbudssiden er godt etablert, vil være begrenset. Det er vanskelig å oppnå den best mulige løsningen om ikke ulike produkter basert på biomasse vurderes i sammenheng. Lavutslippsutvalget har sett på oppdeckningsproblematikken, og med tallgrunnlaget det opereres med ser det ut til at dette, i hvert fall på sikt, ikke vil være et problem. Det er imidlertid viktig at man tar tak i dette så tidlig som mulig for å unngå at man driver opp råstoffkostnadene for biobasert varmeproduksjon.

Alt i alt pekes det i Lavutslippsutvalgets innstilling på mange gode og viktige tiltak. Enova skal og vil bidra på de områdene der det er naturlig. Med den økte satsingen framover på fornybar energi og redusert energibruk, gjennom mer midler tilført Energifondet, vil dette bidraget framover bli enda større enn det er i dag.

Med vennlig hilsen
Enova SF

Fridtjof Unander
Viseadministrerende direktør

Elen Alstadheim
Seniorrådgiver